

God dienen = Hem eren, met je woorden en je daden

Gemeente van onze Heer,

U gelooft in Jezus.
Je wilt God dienen.

Prachtig. Geweldig. En dat is niet ironisch bedoeld.

Maar beseft u altijd wat dat concreet betekent voor uw leven, en kunt u het aan om dat altijd te laten zien?

Zie je welke consequenties het kan hebben voor wat je doet en laat, en heb je de 'balls' om daar ook voor te gaan?

Dat zijn de vragen die ik in jullie midden willen leggen vanavond.

Maar dan toegespitst op wat je doet met je tong (of soms wat je tong doet met jou), en op hoe wat je zegt overeen moet komen met wat je dóet.

Geen woorden alleen, maar ook daden. En soms helemaal geen woorden, maar alleen daden.

En ook wil ik in dit verband het derde (van de 10) geboden aan de orde stellen, dat ook in de 36e zondag van de HC, die we gelezen hebben, behandeld wordt.

"Misbruik de naam van de Heer [...] niet": dat is ook iets dat allereerst op je tong slaat, maar waarvan ik overtuigd ben dat het ook in je daden moet uitkomen.

Of, positief gezegd, als regel voor ons leven: Hem eren met je woorden en je daden.

Woord en daad.

Eigenlijk is dat iets, dat we allemaal wel weten. Hoe belangrijk het is.

Maar weten en doen is bij ons nog niet altijd hetzelfde.

Jakobus, de broer van onze Heer, Jezus, weet daar ook van, zo blijkt uit de brief die hij geschreven heeft. In hoofdstuk 2 gaat hij er uitgebreid op in. Maar ook in wat we gelezen hebben, kwamen we dat tegen (lees 1:22).

Ja, het is wel bekend. Misschien wel zo bekend dat we er moe van worden, als we hiermee wéér om de oren geslagen worden. Of misschien gaat het wel ons ene oor in, en ons andere oor direct weer uit. Het landt niet meer echt, te vaak gehoord.

En misschien zitten we hier wel elke zondag in de kerk, en vinden we het dan wel prima. En houdt het ons wat minder bezig of, en hoe, wat we hier horen (en belijden, en zingen) ook te zien is in ons leven.

Nee, het kan best iets zijn dat we maar al te vaak gehoord hebben. En toch...

Tegelijk kunnen we het niet genoeg horen. We hebben er vaak genoeg moeite mee om wat we weten en geloven met ons hoofd, ook te laten landen in ons hart, en ons tot in het kleinste hoekje van ons leven te laten veranderen.

Is het ooit vanzelfsprekend: woorden omgezet in daden?

Maar waarom zit je eigenlijk in de kerk dan? Alleen maar 'om in de kerk te zitten'?

Je gaat toch niet elke week naar een voetbalwedstrijd, als je op de andere dagen niks met voetbal hebt? Of ben je dan soms tijdens de wedstrijd met andere dingen bezig?

Nee, je kunt er wel van uit gaan dat als iemand telkens naar het stadion gaat, dat hij ook van voetbal houdt. En er ook écht bij is, als er gespeeld wordt.

Echtheid. Daar komt het namelijk op neer. Daar komt het op aan.

Dat je bent wie je zegt, en je niet anders voordoet dan je bent.

We kennen allemaal wel voorbeelden van mensen die niet 'echt' zijn. En daar prik je snel genoeg doorheen.

Bijvoorbeeld iemand op uw werk of in je klas, die altijd een grote mond heeft, vol is van zichzelf, altijd vertelt over wat-ie allemaal wel niet voor elkaar krijgt...

Maar de werkelijkheid is heel wat minder glansrijk... Als hij 's nacht allen in z'n bed ligt, is hij maar een klein jongetje, en erg eenzaam.

'Alleen horen is niet genoeg'. Maar daarom is 'horen' nog wel belangrijk. Het is een onmisbare schakel in ons geloof: het is wat we hóren, dat we in praktijk moeten omzetten. In een relatie moet je hóren wat iemand zegt, wil je hem kunnen begrijpen en iets voor elkaar kunnen betekenen. Luisteren.

Hoe belangrijk is goed luisteren niet. Eerst luisteren, dan spreken, eventueel.

Dat is ook wat Jakobus zegt (lees 1:19).

Dat dit belangrijk is, is van alle tijden. De schrijver van het boek Spreuken wist er al van.

Kennelijk is het verschijnsel van de kletser, die er maar van alles uitgooit (en daarmee meer kwaad dan goed doet) ook niet van vandaag of gister.

Spreuken 13:3

"Wie zijn mond op slot houdt, waakt over zichzelf,
wie zijn lippen hun gang laat gaan, stort zichzelf in het verderf."

Spreuken 29:20

"Heb je weleens iemand gezien die altijd met zijn woorden klaarstaat?
Voor een dwaas is er meer hoop dan voor hem."

Mensen die veel spreken, en weinig luisteren. En als ze luisteren, dan hooguit met een half oor. We kennen ze vast allemaal wel.

Zo dus niet. Maar wel: je haasten om te luisteren, traag zijn om te spreken.

Niet te snel alles eruit floepen. Want wat gezegd is, kan nooit meer worden teruggenomen.

Wat we allemaal uitkramen kan veel beschadigen, en hoe snel zitten we niet met verstoorde relaties, mensen die gekwetst zijn.

Hoe vaak komt spreken ook niet neer op 'in de verdediging schieten', anderen afweren, de aandacht proberen af te leiden van iets pijnlijks.

Praten kan een brug slaan, maar ook zomaar die weer vernietigen.

Afstand scheppen.

En wees 'traag ook in het kwaad worden', zegt Jakobus erbij. Want met woede bereik je al helemaal weinig goeds. Als je je emoties meteen laat spreken, heb je het in zo snel niet meer in de hand, wat er allemaal uitkomt: boze woorden, afkeuring, afwijzing, misschien zelfs vloeken...

Eerst maar es luisteren, dan - misschien - spreken.

Als dit, want daar gaat het steeds over, bij ons mensen onderling zo is, hoeveel te meer dan niet in onze relatie met God!? Om zijn dingen, zijn Naam... Wat komt er niet allemaal uit onze mond als het hierover gaat?

Maar daarover straks meer, als het over het derde gebod gaat.

Niet te snel boos dus. Eerder het omgekeerde zelfs: als gelovigen hebben we eerder een taak in het stoppen van boosheid, in het stichten van vrede. Dát is nog eens woorden omzetten in daden *ten goede*.

Ook dit komen we in Spreuken al tegen:

Spreuken 15:1

"Een vriendelijk antwoord doet woede bedaren,
krenkende woorden wakkeren toorn aan."

Of, zoals Jezus het zei:

Matteüs 5:9

"Gelukkig de vredestichters,
want zij zullen kinderen van God genoemd worden."

Daarin is Jezus te zien in ons leven: een 'luisterhouding' (of eigenlijk 'luister en doe'); niet bekend staan om je grote mond of je snelle oordelen - allemaal zaken die eerder afstand scheppen, kloven doen ontstaan... Maar als vredestichter, iemand die mensen bij elkaar brengt.

Als iemand die luistert, die anderen het gevoel geeft dat ze er mogen zijn - ook (of juist) die jongen of dat meisje naar wie nooit iemand luistert, die door niemand serieus genomen wordt.

Precies zoals jij wilt dat er ook naar jou geluisterd wordt.

Luisteren dus, en dan doen - ernaar handelen.

En 'je tong in bedwang houden', of zoals Jakobus in 1:26 zegt:

je tong 'beteugelen' [1:26].

Ook hier is er een duidelijke link met het 'dienen van God'. Je kunt jezelf wel vroom en christelijk vinden, maar voor wie is dit niet een van z'n zwakke plekken: de tong?

"Wie nooit struikelt in het spreken kan zich een volmaakt mens noemen." (3:2)

Onhaalbaar dus? Misschien, maar dat is geen excuus.

Is het 'niet in bedwang kunnen houden van je tong' niet eerder een teken van geestelijke onvolwassenheid? Of zelfs onverschilligheid?

Voorbeelden zijn er te over. Om er een paar te noemen:

- te snel oordelen (en daarmee in feite jezelf boven die ander stellen)

- sarcasme (waarmee je zegt dat het toch nooit wat wordt)

- roddelen (praten over mensen mét wie je niet praat)

- een ander kapot maken met je woorden, populair doen over de rug van
een ander heen...

Ja, die tong van ons. Onbeheersbaar, niet te bedwingen.

Soms gaat het een tijdje goed, maar dan flappen we er weer wat uit...

Jakobus vergelijkt de tong heel treffend, met een roer (een heel klein onderdeel) van een schip, maar hoe belangrijk voor de koers van het schip.

Jakobus vergelijkt 'm, nog scherper, met een vlam. Een klein vuurtje die een gigantische bosbrand kan veroorzaken. Zoals die branden van vorige zomer, in Portugal en Frankrijk, waarvoor soms één achteloos weggegooid lucifertje al genoeg is...

Een tong - zo'n klein flappie vlees, dat zoveel kan veroorzaken.

Denk maar aan Hitler met zijn toespraken - verschrikkelijk wat die allemaal in beweging hebben gezet.

Of de ministers van het huidige kabinet, die steeds weer 'uit de school klappen', een of andere storm veroorzaken, en weer teruggefloten moeten worden.

Met prachtig, wat ironisch taalgebruik laat Jakobus zien hoe ontembaar de tong is. In 3: 3, en 7 en 8, vergelijkt hij het met de dieren. Wij menen zoveel 'meer' te zijn dan de 'stomme dieren'. Hoogstens praten we een keer met ons hondje, of met dolfijnen (hoewel sommigen ook wel met bomen praten, en wie weet zijn er onder ons die wel eens tegen planten aankwebbelen...). Maar die dieren zijn nog te temmen, doorgaans, maar 'er is geen mens die de tong kan temmen, dan onberekenbare kwaad, vol dodelijk venijn' (vers 8).

Tja, zou je niet beter af zijn zonder zo'n ding? Zonder tong? Wij mensen vinden vast wel iets anders om herrie mee te maken.

Maar nee, de tong kunnen we gelukkig ook nog gebruiken om goede dingen mee te doen. Elkaar bemoedigen en prijzen. Zeggen 'ik hou van je'. Zingen. Preken. En bovenal - en met dat doel heeft God hem uiteindelijk zelfs gemaakt: God loven; zijn naam eren, Hem grootmaken.

Maar dat is, zo constateert Jakobus (in vers 9v), juist het merkwaardige van de tong. Het is een ding (dingetje) waarmee we in zulke totaal verschillende richtingen bezig kunnen zijn: God loven, en de mens - die nota bene naar Gods beeld gemaakt is - vervloeken, afkeuren, afwijzen, wegpraten...

'Dat kan toch niet goed zijn, broeders en zusters?' zegt hij dan.
Zo gaat het vaak wel, maar dat kan toch niet de bedoeling zijn?
Dat is wel heel menselijk, maar dat zou toch anders moeten voor wie zich door Gods liefde laat leiden?

Nee, inderdaad, zo moet het niet zijn. Uit één kraan komt niet tegelijk schoon en vies water. Aan een appelboom groeien geen peren.

Wat de tong voortbrengt, laat ten diepste zien wat er in ons is.

Of, zoals hij in vers 26 zegt:

"Wie meent dat hij God dient, terwijl hij zijn tong niet kan beteugelen, zit op een dwaalspoor, en heel zijn godsdienst is vergeefse moeite."

'Menen God te dienen' - dat slaat wellicht op het waarnemen van de uiterlijke vormen (in de dienst aan God). Voor de lezers toen: het houden van de wet, de voorgeschreven rituelen volgen bij de cultus, e.d.

Uiterlijk lijk je God te dienen - en dat denk je zelf ook - maar ondertussen is je tong 'in eigen dienst'. Daarmee dien je jezelf.

Zo kunnen wij lid zijn van een kerk - misschien wel deze kerk - , er elke week heen gaan, je uiterlijk als een keurig christen gedragen - maar ondertussen...

Dan is je hele gods-dienst 'vergeefse moeite', zinloos, leeg. Uiterlijke schijn. Iets dat God haat. Je zit op een dwaalspoor bovendien, je 'houdt jezelf voor de gek'.

"Zoals het lichaam dood is zonder de ziel, zo is ook geloof zonder daden dood." (2:26)

Verschillende malen in zijn brief heeft Jakobus het over 'je vergissen', 'op een dwaalspoor zitten', jezelf bedriegen of voor de gek houden'.

Dat kan op vele manieren - denken dat het wel goed zit met je, omdat je de juiste rituelen kent en doet, de juiste woorden spreekt, denken dat het 'weten' voldoende is, of je er nu wat mee doet of niet... denken dat je het wel weet, en dat je geen correctie nodig hebt...

Dat kan allemaal zomaar gebeuren - maar hoe belangrijk is het dan om steeds weer open te staan voor correctie, van Gods kant en zijn woord

Onze tong kan ons twee kanten opbrengen - naar God of van Hem af. Hem houd je niet voor de gek. Hij hoort wat er uit je komt (via je tong), en ziet uit welke bron dat voortkomt. Ja, wat er uit komt, dat zegt iets over de bron diep in jou.

Als we menen - en mogen geloven - dat we 'zuiver' voor God staan, dan kunnen we ons er toch niet zomaar bij neerleggen dat het zo werkt?

Dan is alles wat we hebben voor God, staat alles aan ons in zijn dienst, ook je tong.

Dan houdt die tong je niet zo af van wat voor God 'zuivere godsdienst' is (27): mensen die het nodig hebben, bijstaan in hun nood, en je in acht nemen voor de wereld ('gij geheel anders...'), leven heilig en rein...

"Wie van u kan wijs en verstandig genoemd worden?

Laat hij het daadwerkelijk bewijzen door een onberispelijk leven
en door wijze zachtmoedigheid" (3:13)

In zo'n leven wordt God geëerd, in woord en daad. Daar wordt 'Gods naam niet misbruikt', in woord of daad.

En zo komen we bij dat 3e gebod terug, waarmee we ook begonnen zijn:

Het derde gebod (Ex.20:7):

"Misbruik de naam van de Heer, uw God, niet,
want wie zijn naam misbruikt, laat hij niet vrijuit gaan."

Dit gebod zal, in de context van het Israël van die dagen, in de eerste plaats wellicht bedoeld zijn 'tegen alle praktijken die in de naam van JHWH geschieden, en met een beroep op hem gelegitimeerd worden, terwijl Hij in werkelijkheid daarmee niet te doen heeft'. (Houtman, COT, 46)

Dat kun je denken aan bijvoorbeeld meened, vals of onnodig zweren (met gebruik van Gods naam), een vervloeking met een beroep op de Heer, profeten die onterecht zeggen in zijn naam te spreken, maar in werkelijkheid Hem niet dienen...

Of, zoals de catechismus doet:

- vloeken (zoals je dat ziet in bijvoorbeeld de media, op tv, maar ook in het dagelijks leven om je heen)
- dat stilzwijgend laten gebeuren (niet, dat het een 'wet' is, dat wij altijd maar reageren als een soort automaat, al mag het uiteraard ook best es als er gelegenheid voor is; de tv es uit te zetten als er weer zo'n film komt...)
- vals of onnodig zweren.

Zaken die je met je tong doet, maar die absoluut niet passen bij een kind van God.

Of, positief gezegd (na alles wat je niet moet doen): beseffen en laten merken waar het je om gaat, en je daarop richten: het hooghouden van Gods naam.

En vooral: zelf letten op hoe je spreekt (Jak.1/3), het goede voorbeeld geven, niet meedoen, enzovoorts.

En Gods naam alleen met ontzag gebruiken, en dat laten zien, door Hem waarachtig te dienen met heel je leven.

Zijn naam 'op de juiste wijze' gebruiken, zoals passend is bij iemand die zo hoog is. Als het over bijv. de koning gaat, doe je dat ook - hoeveel te meer bij de God die alles gemaakt heeft - inclusief die koningin en jouzelf.

En: van Jezus leren hoe je over God moet spreken, hoe je Hem ook mag aanspreken (zoals Hij in het 'Onze Vader' voordeed): "Bid daarom als volgt: Onze Vader in de hemel, laat uw naam geheiligd worden..." (Mat. 6:9)

Dat zo te bidden, is niet alleen een 'algemene wens dat Gods naam geheiligd wordt, maar betekent ook: zélf Gods naam heiligen, en niet misbruiken.

Niet Gods naam 'onnadenkend' gebruiken, of te gemakkelijk of te gladjes.

Niet zijn naam verbinden aan allerlei menselijke regels en bedenksels.

Niet Gods naam verbinden met iets dat absoluut niet bij Hem past, of zelfs tegen Hem ingaat. (vloekende kleuren)

Geen dingen doen of zeggen die kunnen maken dat mensen met God gaan spotten, of die een verkeerd beeld van God kunnen geven.

God niet voor je karretje spannen, of voor jouw zaak claimen (annexeren).

Niet denken dat God wel aan jouw kant staat - wat in feite zou betekenen dat je jouw eigen belangen in het centrum hebt staan, ipv. die van God.

Je tong niet gebruiken om mensen te manipuleren, zeker niet met Gods naam.

Geen vrome praatjes, maar je ondertussen slecht gedragen (bijvoorbeeld door mensen te gebruiken of uit te buiten).

Niet je eigen naam (en -> eer) te veel benadrukken; niet te snel op je teentjes getrapt zijn; maar wel: alert zijn op Gods naam, dat die niet tekort wordt gedaan, of die van Jezus.

We komen tot een afronding.

God eren, zo begonnen we, is mooi, maar het komt er wel op aan.

Jezus dienen, niet alleen met woorden, maar ook met je daden, en in je gedrag.
"Niet iedereen die 'Heer, Heer' tegen mij zegt, zal het koninkrijk van de hemel binnengaan, alleen wie handelt naar de wil van mijn hemelse Vader." (Mt.7:21)

Let op je tong - hoe je daarmee omgaat laat zien wie er werkelijk Heer is over heel je leven.

Gericht zijn op Gods eer, zijn naam hooghouden en 'laten stralen'. Dat doet het ook wel zonder ons, maar (wonderlijk) Hij wil daarvoor ook de gelovigen, u en jij en mij, gebruiken. Zodat Zijn karakter weerspiegeld wordt in het leven van ons, zijn kinderen.

Daarin is voor ons redding en genezing te vinden.

[Lezen Luc.6:46-49]

Amen